

KABADA: unikāls rīks, ar kura palīdzību savu ideju pārvērst biznesa plānā

Banku augstskolā sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem – augstskolām un biznesa organizācijām – jau kopš 2019. gada rudens tiek lolots Latvijā nebijis projekts – jauna, inovatīva rīka izstrāde biznesa plāna veidošanai digitālajā vidē. Šobrīd projekts KABADA (“Knowledge Alliance of Business idea Assessment: Digital Approach”) iegājis fināla fāzē, un tā dalībnieki plašākai auditorijai gatavi pastāstīt par savu veikumu un tā potenciālu ne tikai akadēmiskajā vidē, bet arī sabiedrībā kopumā.

KABADA ir Eiropas Savienības “Erasmus+” programmas Zināšanu apvienības līdzfinansēts projekts, kura ietvaros Banku augstskolas pētnieki, docenti Jānis Hermanis, Kristaps Lešinskis un profesore Inese Mavļutova, pateicoties starptautiskai sadarbībai, izstrādājuši rīku ar mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās elementiem, kas salīdzinoši viegli un ātri ļauj izveidot biznesa plānu, sniedzot paplašinātu informāciju par izvēlēto industriju, tostarp arī statistikas datus un riska analīzi. Rīkā iespējams izveidot strukturētu biznesa kanvu modeli, veikt SVID analīzi, kā arī iegūt naudas plūsmu pirmajam darbības gadam, šī procesa laikā saņemot atbalstu – gudros padomus un arī dažādus ieteikumus, kas tiek ģenerēti, izmantojot mākslīgā intelekta algoritmus, kas nemitīgi mācās no sistēmas lietotāju iepriekš sagatavotajiem biznesa modeļiem.

Rīks (tas atrodams šeit: <http://kabada.ba.lv/>) ir paredzēts ikvienam – gan cilvēkiem, kam nav nekādas pieredzes biznesā, gan arī tiem, kam jau ir priekšzināšanas un, iespējams, pat savs business. Tā kā rīks ir ļoti izglītojošs, tas var lieliski noderēt dažādām izglītības iestādēm uzņēmējdarbības studijuursos.

“Mūsu ideja bija izveidot jebkuram pieejamu rīku, kas ļautu efektīvāk sagatavot biznesa plānu. Respektīvi, ja rodas ideja, bet īsti nezini, no kura gala ķerties klāt, šī sistēma sniedz iespēju savu pirmo biznesa plānu no nulles sagatavot relatīvi īsā laikā, izvairoties no papīru rakstīšanas. Rīkā ir padomāts par daudzām niansēm, lai procesu galalietotājam padarītu pēc iespējas vienkāršāku ar gudrajiem padomiem un ieteikumiem. Tādējādi jebkurš var izveidot savu biznesa plānu un sākt strādāt – meklēt finansējumu vai vienkārši sākt to realizēt,” stāsta Banku augstskolas docents Jānis Hermanis.

Sākot realizēt projektu, pirmais gads pamatā tika aizvadīts, mēģinot saprast, kā šis rīks izskatīsies un kas tajā jāiekļauj. Hermanis neslēpj – gana daudz tika laužti šķēpi gan no akadēmiskās, gan arī praktiskās puses, lai nonāktu pie kāda kopsaucēja. Pēc tam, kad vīzija bija skaidra, pie darba varēja ķerties projekta izstrādātāju komanda, kurā apvienojās IT partneri no akadēmiskās un profesionālās vides. Rīka izveidošana prasīja aptuveni gadu, savukārt pēdējai gads aizvadīts, rīku pieslīpējot, izķerot kļūdas un testējot to darbībā ar reāliem lietotājiem – studentiem, biznesa un nozaru profesionāļiem.

“Mēs šobrīd visu joprojām precizējam un uzlabojam. Šāda tipa produkts jau nekad nebūs pilnīgi perfekts – to vienmēr varēs uzlabot, tāpēc mēs savā starpā mēdzam teikt, ka šī ir pirmā versija, kurai varētu sekot turpinājumi. Viena no lietām, pie kā tieši šobrīd strādājam, ir video pamācības, kā programmu lietot. Ieejot rīkā, šobrīd tādām pavisam “zaļam” cilvēkam uzņēmējdarbības jomā tomēr ir nepieciešama kaut kāda palīdzība. Pats esmu novadījis jau pārdesmit sesiju un secinājis, ka daži diezgan ātri rīkā orientējas paši, bet ir arī daudzi, kuriem tomēr nepieciešams paskaidrot, lai gan rīkā visur ir informācijas pogas, uz kurām uzklikšķinot var iegūt skaidrojumu. Ierakstot un saliekot sistēmā lietošanas padomus video veidā, domāju, ka cilvēks pilnīgi mierīgi varēs pats bez konsultanta atbalsta darboties,” stāsta Banku augstskolas docents Kristaps Lešinskis.

Būtiski arī pieminēt, ka rīkā iespējams veidot neierobežotu skaitu biznesa plānu. Tajos var darboties un ērti veikt izmaiņas, kā arī ir iespēja tos koplietot. Biznesa idejas bieži vien tiek attīstītas

komandā. Tāpēc sistēmā ir iespējams tā saucamais “coworking” – failā strādā, to veido un izmaiņas saglabā vairāki cilvēki.

Kā tas strādā?

Īsumā ieskicējot rīka darbības principus: viss sākas ar idejas pieteikšanu. Lietotājam saimniecisko darbību klasifikatorā (NACE) vispirms jāatrod industrija, kurā viņa bizness darbosies. Zinot industriju, sistēma spēj piedāvāt noderīgu informāciju, kas tālāk var palīdzēt biznesa attīstīšanai. Sistēma piedāvā statistiskos datus par attiecīgo industriju un tendencēm tajā valstī, kur plānots nodarboties ar saimniecisko darbību, kā arī salīdzinājumus, kāda ir industrijas aina visā Eiropas Savienībā. Tādējādi lietotājam veidojas lielāka izpratne par to, ar ko viņam jāērķinās. Savukārt pēc tam seko riska analīze, kurā tiek izvērtēti 13 dažādi riski (politiskie, ekonomiskie, sociālie, konkurences u. c.). Šeit var iegūt nelielus ekspertu komentārus un novērtējumus.

Trešais etaps ir savas idejas attīstīšana, izveidojot biznesa modeļa kanvu. Tā ir pazīstama un atzīta biznesa modeļa struktūra, kas sastāv no deviņiem blokiem un kurā pēc noteiktas struktūras cilvēks faktiski izveido savu biznesa plānu jeb biznesa modeli. “Sēdi pie platformas, pie aplikācijas, un tev faktiski ne tikai uzdod jautājumus, bet pat piedāvā atbilžu variantus. Tiek doti paskaidrojumi, sistēma tavas izvēles saglabā, un tā pakāpeniski būvējas biznesa plāns, kuram paralēli lietotājs saņem arī padomus. Mašīnai ar laiku mācoties, padomi kļūs arvien gudrāki,” skaidro Lešinskis.

Nākamajā posmā tiek veikta SVID analīze (“SWOT analysis”), kas ļauj noteikt uzņēmuma stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudus. Analīze sniedz labu priekšstatu par to, vai biznesa ideja ir dzīvotspējīga. Savukārt noslēguma etapā tiek veidots finanšu plāns, kura veidošana ir maksimāli atvieglota, jo visi dati rīkā ir savstarpēji savienoti. Biznesa modeļu kanvas veidošanas posmā ievadītā informācija automātiski tiek pārnesta uz finanšu dokumentiem, tādējādi tajos jau uzreiz parādās informācija par to, ka lietotājs biznesa modeļa struktūras veidošanā, piemēram, norādījis – viņam būs nepieciešams menedžeris. Finanšu plānā automātiski tiks atvēlēta vieta menedžera algas ievadīšanai. “Arī nodokļi, piemēram, PVN, automātiski ierēķinās. Faktiski vadi tikai skaitļus, domājot līdzi,” piebilst Lešinskis.

Lielisks palīgs gan studentiem, gan profesionāļiem

Lai gan rīks vēl daudz jātestē un jāiegūst lielāka atdeve, izstrādātājiem jau tagad ir skaidrs, ka tas var būt lielisks palīgs mācību procesā, apgūstot uzņēmējdarbību. Arī no industrijas profesionāļiem jau ir saņemti atzinīgi vārdi.

“Manuprāt, visnoderīgākais šis rīks ir tieši mācību procesā gan skolās, gan īpaši augstskolās, kur nopietni iet iekšā biznesa plānošanā. Tas ir ļoti labs mācību līdzeklis, jo tajā tiek doti padomi. Arī man kā pasniedzējam, kurš pasniedz uzņēmējdarbību, šis rīks būtiski atvieglo darbu. Tā rūpīgi tam visam pieejot un lasot visu informācijas lodziņu saturu, cilvēks ļoti daudz jauna uzzina un apgūst biznesa plānošanas pamatprincipus. Esmu strādājis arī ar cilvēkiem, kuriem jau ir pašiem savs bizness, un arī viņi šo rīku ir ļoti augsti novērtējuši un izteikušies atzinīgi. Vēl viena laba lieta – ar šī rīka palīdzību, iespējams, saproti, ka kaut kas, ko esi iztēlojis vai iecerējis, nemaz tik labi nenostādās realitātē,” stāsta Lešinskis.

“Arī mēs kā izstrādātāji galu galā veidojām savus biznesa plānus un testējām. Es kā ne biznesa cilvēks sev ieguvu vairākas fantastiskas atziņas. Mēs sava rīka ietvaros piespiežam padomāt par ļoti daudziem aspektiem, piespiežam neaizmirst par lietām, ar kurām cilvēks saskarsies, kad sāks dibināt savu uzņēmumu. Un otra lieta – saprast finanšu daļu. Tiek iegūts viens no finanšu pamata dokumentiem – naudas plūsma vienam gadam. Ņemot vērā cilvēka atbildes, mēs ģenerējam reālu

finanšu plūsmu, iekļaujot PVN, darba spēka nodokli un tā tālāk. Cilvēks uzreiz redz – ir vai nav sarkano karogu viņa biznesam,” piebilst Hermanis.

Visi interesenti 2023. gada 26. janvārī tiek laipni aicināti apmeklēt projekta KABADA (“Knowledge Alliance of Business idea Assessment: Digital Approach”) noslēguma konferenci “Start off your business on the right foot”, kas norisināsies Banku augstskolā. Konferencē varēs uzzināt plašāku informāciju par rīku un tā izstrādi, kā arī piedalīties dažādās darbnīcās. Pieteikties var šeit: <https://kabada.eu/kabada-conference>.

Vairāk par projektu un sadarbības partneriem var uzzināt šeit: <https://kabada.eu/about-this-project/>

Projektā iesaistītie partneri:

Banku augstskola, Latvija

“Altum”, Latvija

“ArtSmart”, Latvija

Centro Studi Cultura Sviluppo Associazione, Itālija

Mendel University in Brno, Čehija

Polytechnic Institute of Setúbal, Portugāle

SWH SETS, Latvija

University of Applied Sciences – VIKO, Lietuva

Entrepreneurship Institute – ENTRI, Lietuva

Projektu līdzfinansē:

Līdzfinansē
Eiropas Savienības programma
“Erasmus+”